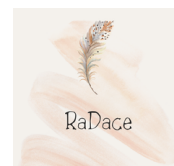
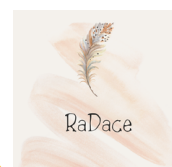

Marta otrajā pusē - no 20. līdz
22.martam, pēc Saules
kalendāra svinam Pavasara
saulgriežus jeb Lielo dienu.
Tā iezīmē brīdi, kad diena un
nakts ir vienādā garumā.
Turpmākā Zemes tecējumā ap
sauli diena paliek garāka un
nakts īsāka

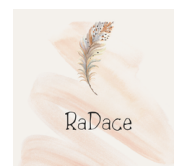
Gatavošanās svētkiem

- Īpaši jāpiedomā pie svētku apģērba,
- Jāsagādā svētku mielasts -plāceņi, ķimeņmaizītes, arī vārīti ziņi, un protams - olas!
- Pirms svētkiem tiek kārtas un pušķotas šupoles ar dzīpariem, prievītēm, jostiņām, plaucētiem zariņiem, pūpoliem.

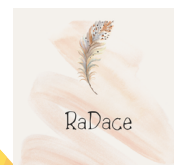

Padomi olu krāsošanā:

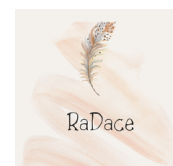
- Lai olas neplīstu, tās pirms krāsošanas ieteicams paturēt istabas temperatūrā.
- Lai čaumalas neplaisātu, olas ieteicams vārīt uz lēnas uguns.
- Lai čaumalas neplaisātu, ūdenim ieteicams piebērt krietnu sauju vārāmo sāli.
- Lai olas būtu spīdīgākas, tās pēc krāsošanas ieteicams ietaukot (piemēram, ar eļļu).

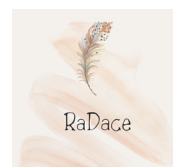
- Olu krāsošanai ieteicams izmantot svaigi lasītus augus.
- Pirms olu krāsošanas augus iemērc remdenā ūdenī, lai vieglāk tos pielipināt olai.
- Olu krāsošanai ieteicams izmantot piemēram - meža zemenes, gārsas, nātru u.c. lapiņas.
- Olu krāsošanā iespējams izmantot jebko, kas aug un ir atrodams dabā, ja vien, tas nav aizsargājams augs!

- Krāsojot sīpolu mizās, būs sarkanbrūnas olas. Ja sīpolu mizu lapiņas pieliksi pie olas un ietīsi drāniņā, iegūsi uz olas raibus rakstus.
- Tumši sarkanu toni var iegūt, olas krāsojot aveņu zaros.
- Zilas olas var iegūt, krāsojot tās sarkanajās bietītēs vai mellenēs (var izmantot gan melleņu ievārījumu vai kompotu, gan saldētas mellenes).
- Melnas olas sanāk spēcīgā sīpolu mizu un melleņu novārījumā.
- Violetas — aroniju sulā, ja vēlas tumši violetas, novārījumam klāt pievieno sīpolu mizas.
- Vārot bērzu lapās, pirts slotās vai siena gružos, olas būs zaļā krāsā.
- Alkšņa pumpuros vārītas olas kļūst brūnas.

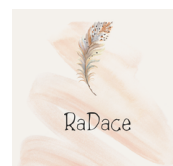

- Interesantu rakstu var iegūt, ja zemeņu lapiņas krustām šķērsām pārsien ar diegu un krāso sīpolu mizās, zem diega un lapiņām ola paliek gaiša.
- Olai klāt var pietīt arī dažādus citus zaļumus vai ēdamlietas — smalkos makaronus, putraimus, rīsus u.c.
- Var ietīt olu aizkaru audumā vai pielīmē uz olas izgrieztus ornamentus no leikoplasta.
- Ornamentus uz olas var iegūt, pirms vārīšanas to apzīmējot ar vaska sveci vai krītiņu.
- Vienādi nokrāsotas olas var dažādi izrotāt, ar asu naža galu vai adatu iekasot uz čaulas dažādus rakstus.
- Svītrainu olu iegūst, ja pirms vārīšanas dažās vietās stingri pārsien ar vairākās kārtās salocītu diegu vai dzijas dzīparu.

Kas jādara Lieldienās?

- Lieldienās jāknaulējas - jāsitas ar olām. Vispirms sitas ar tievajiem galiem, tad ar resnajiem. Sitoties jāsaka "Putni mežā, gaiļi mājās!". Uzvarētājs paņem sasīto olu sev.
- Jāripina olas - ripināšanai var izmantot nokalni vai speciālu pagatavotu koka renīti. Izmantojot skaitāmpantu tiek izvēlēts pirmais ripinātājs. Katrs nākamais cenšas uzripināt savu olu jau izripinātajām. Visas olas, kurām pieskaras ripinātā ola - ripinātājs paņem sev.. Ja nevienai nepieskaras - tad atstāj to spēles laukumā.
- Lielās dienas rītā ilgi gulēt nevar. Pirmie, kuri piecēlušies, dodas modināt pārējos mājiniekus - perot tos ar pūpolu zariem, kas veicina veselību un možu garu.

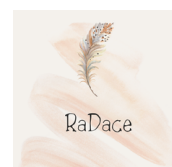
Šūpošanās

- Pirmos parasti izšūpo saimnieku un saimnieci, tad arī visus pārējos. Pie kam, jo augstāk šūpo, jo labāka raža.
- Tiem, kuri šūpojas gan jāatceras, ka šūpoles nedrīkst apstādināt - jāgaida kad tās pašas apstājas.

Ticējumi vēsta:

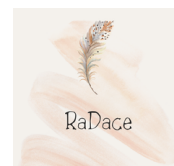
- Liendienās jāšūpojas, lai vasarā neēstu odi un citi kukaiņi.
- Liendienās vajaga daudz šūpoties, tad pagadu nekausies ar „lāča miegu”.

Kas gribēja sev veiksmi nodrošināt, tam Lielās dienas rītā pār šūpoļu koku bija jāmet trīs olas tā, lai nesusitas

Laika pareģojumi

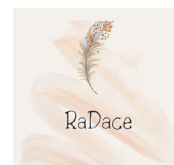
- Lietus pirmā Lieldienā norāda, ka līdz vasaras svētkiem katra svētdiena būs lietaina.
 - • Kad pāriet Lieldienas, tad iesākas silts laiks.
 - • Lieldienas rītā nedrīkst istabā uguni kurt, lai pērkons neiespertu.
 - • Cik daudz rasas priekš Lieldienas, tik daudz salnu pēc Lieldienas.
 - • Kad vārdes pa Lieldienām iet pāri pār lielceļu, tad sagaidāma lietaina vasara.
 - • Ja Lieldienu rītā saule uzlēkusi spodra, būs karsta vasara.
 - • Ja jau priekš Lieldienām rūc pērkons, tad būs barga vasara.
 - • Ja Lieldienās ir lietus, tas līs katrā svētdienā līdz par vasarsvētkiem.

Ticējumi par olu ēšanu

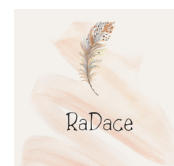
Kas olas bez sāls ēd, tas visu vasaru daudz melos.

- Lieldienās bērniem vajag ēst daudz olu, lai augtu apaļi kā olas.
- Lieldienās olas vārot nedrīkst pūst uguni, jo tad olas plīst.
 - Kas Lieldienās olas zogot, tas paliekot tikpat plīks kā ola.
- Lieldienās jāēd tikai olas, jo kas arī gaļu ēd, to visu gadu moka kukaiņi.
 - Lieldienā jākrāso olas, tad vistas dēs skaistas olas.
 - Kam ola stiprāka, tas dzīvo ilgu mūžu.
 - Ja Lieldienas olu čaulas nejauši kājām samīn, tad tai mājā ļaudis nemierā dzīvos.
 - Ja saimes tēvs Lieldienās olu sagriež tik daļās, cik cilvēku, tad saime dzīvojot saticīgi

Lai būtu laba veselība:

- Lai būtu sārti vaigi, Lieldienu rītā pirms saullēkta jāapēd vismaz 12 dzērveņu ogu.
- Ja Lieldienas pirmo rītu iet priekš Saules lēkšanas upē mazgāties, tad visu gadu ir vesels.
- Lieldienas rītā, Saulei lecot, jāmazgā mute, jo tad tiekot skaists.
- Lieldienas rītā pirms saules lēkta jāuzliek sāls uz staba gala un jāatstāj līdz saules rietam,- derīgs visām slimībām.

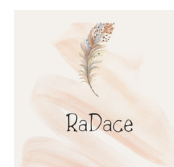
Atnāca Lieldiena dziedādama,
Zelta zīlītes bārstīdama;
Aizgāja Lieldiena raudādama,
Zelta zīlītes lasīdama.

Silta, silta saulīte
Istabas galā;
Zaļa, zaļa zālīte
Lieldienas rītā.

Raibu mešu, raibu aužu,
Lielas dienas gaidīdama;
Kad atnāca Liela diena,
Raibu vilku mugurā.

Klausījosi, brīnījosi,
Kas aiz kalna gaviļēja:
Lieldieniņa braukšus brauca,
Asnus veda vezumāi.

Cērtiet, brāļi, oša kārti,
Vītējiet saulītē:
Kad atnāks Liela diena,
Pakariet šūpolītes.

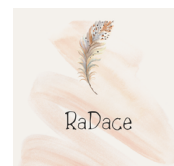

Liela diena, Liela diena,
Mazas manas vilainītes;
Es apsedzu Lielu dienu
Ar mazām vilainēm.

Nāc nākdama, Liela diena,
Visi bērni tevis gaida,
Visi bērni tevis gaida,
Aiz vārtiem sasēduši.

Karat brāļi šopolītes
Ozoliņa kārtiņām,
Nāks māsiņa sūpoties
Visas trejas lieldieniņas

Gaiši nāca, drīz pagāja
tā bagāta liela diena,
Trīs dieniņas trīs naksniņas
iet pār kalnu dziedādama.
Ej ar Dievu, Lieladiena,
mēs tev skaisti vadīsim;
Nāc atkal citu gadu,
mēs tev skaisti saņemsim.
/Latv.t.dz./

Materiālu veidoja D.Taurīte
Izmantotie avoti:

<http://www.svetvietas.lv/lieldienas.html>

<http://www.saulesritms.lv/saule-ikdiena/params/post/2698084/pavasara-saulgriezī---lielā-diena-tradicijas>

<http://www.folklorasbiedriba.lv/tradicijas/lieldienas0/>

<https://www.dabasmuzejs.gov.lv/lv/aktualitates/idejas-lieldienu-olu-krasosana>

<https://svetkulaiks.lv/lv/articles/view/21/290>

<https://tautasdziesmas.lv/>

Lasi un savieno

Liieldienās
jākrāso

tas visu
vasaru
melos.

Lai būtu
sārti
vaigi

lai būtu
laba
raža.

Kas
olas ēd
bez
sāls

raibas
olas.

Liieldienās
jāšūpojas,

jāapēd
12
dzērvenes

Lasi un savieno

Lieldienu
rītā agri
jāceļas,

sīpolu
mizās.

Lieldienu
olas
krāso

un jāmazgā
mute,
strautā, tad
top skaists,

Lieldienās
diena ir

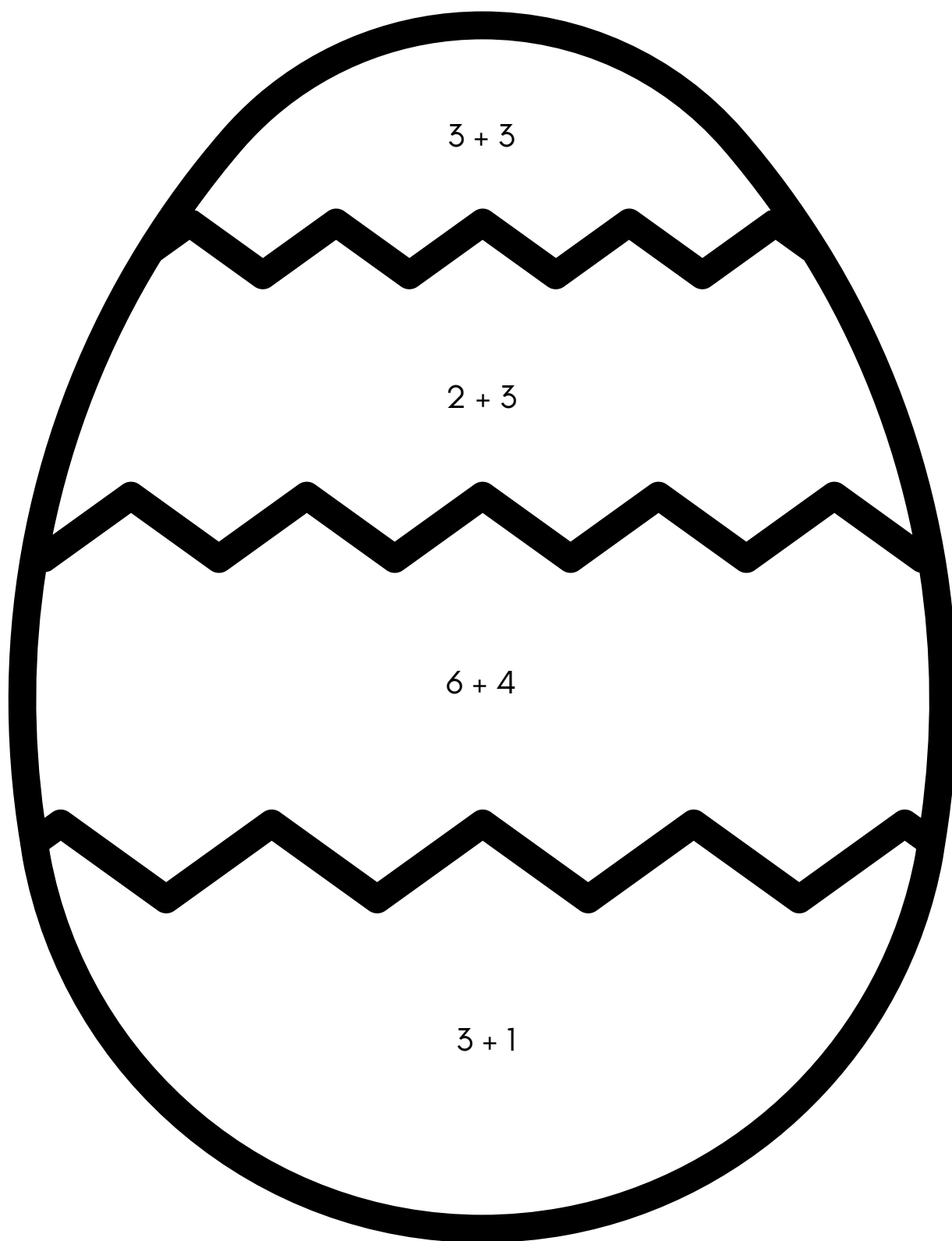
pavasara
saulgrieži

Lieldienas
ir

tikpat gara
kā nakts.

4 = zaļš
5 = oranžs
6 = dzeltens
10 = sarkans

Rēķini un krāso

6 = Deltens

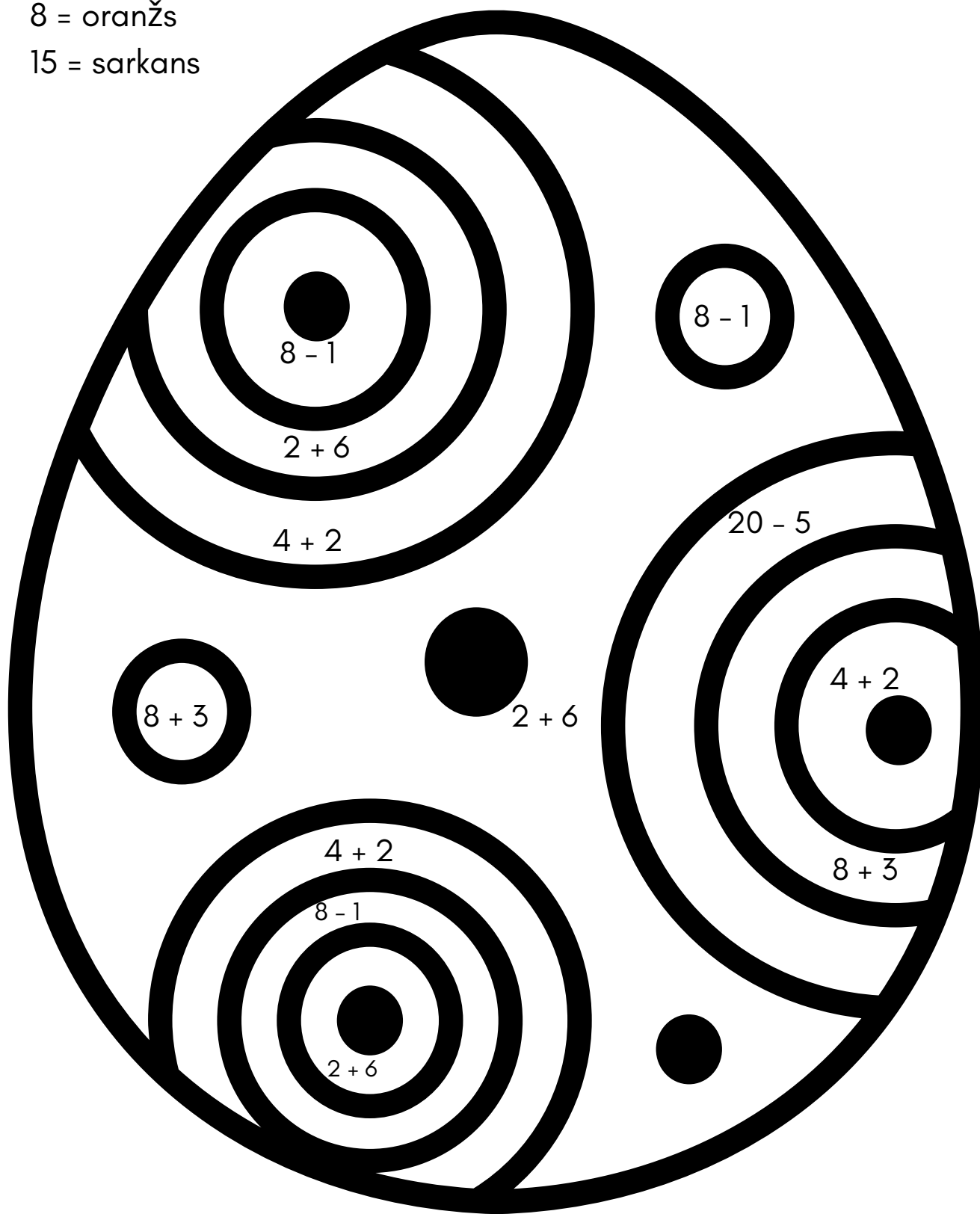
7 = Zaļš

11 = brūns

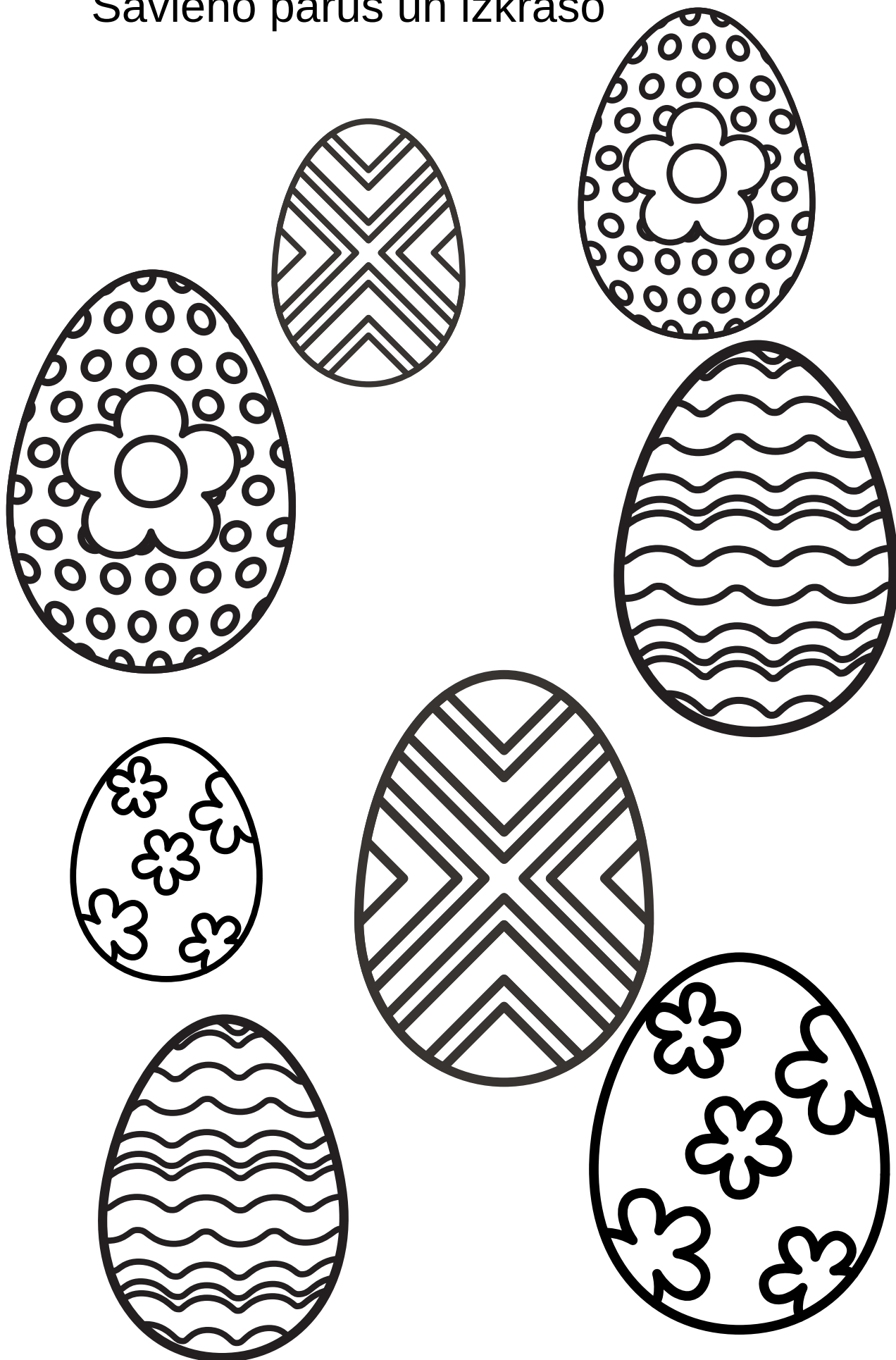
8 = oranžs

15 = sarkans

Rēķini un krāso

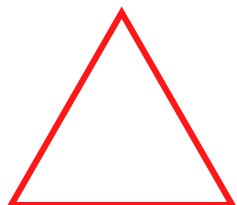
Savieno pārus un izkrāso

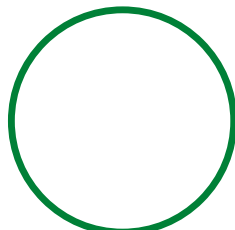
Izrotā Lieldienu olu !

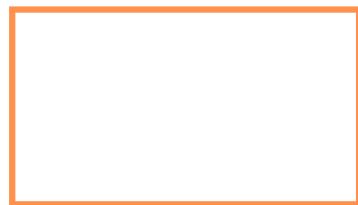
dzeltens

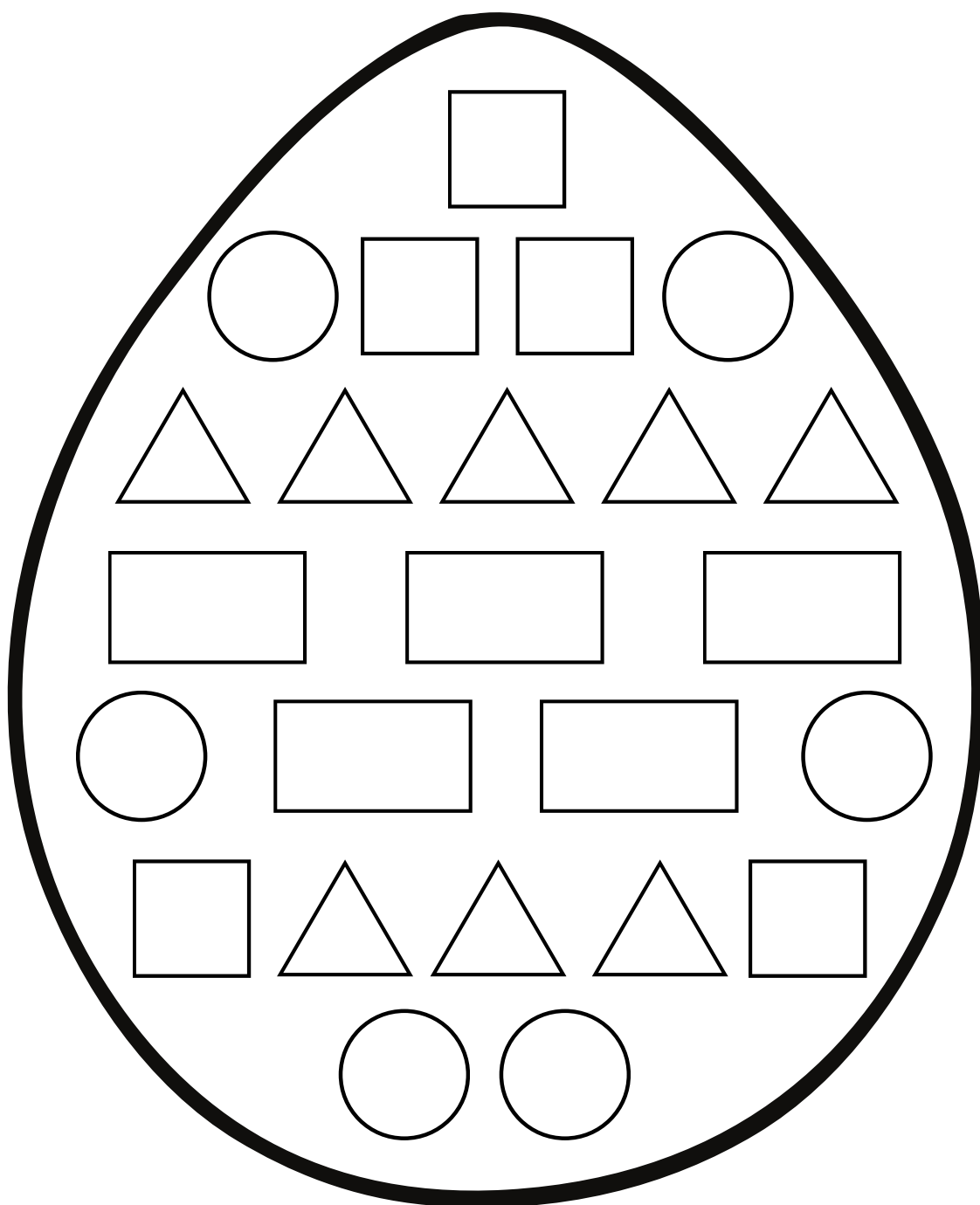
sarkans

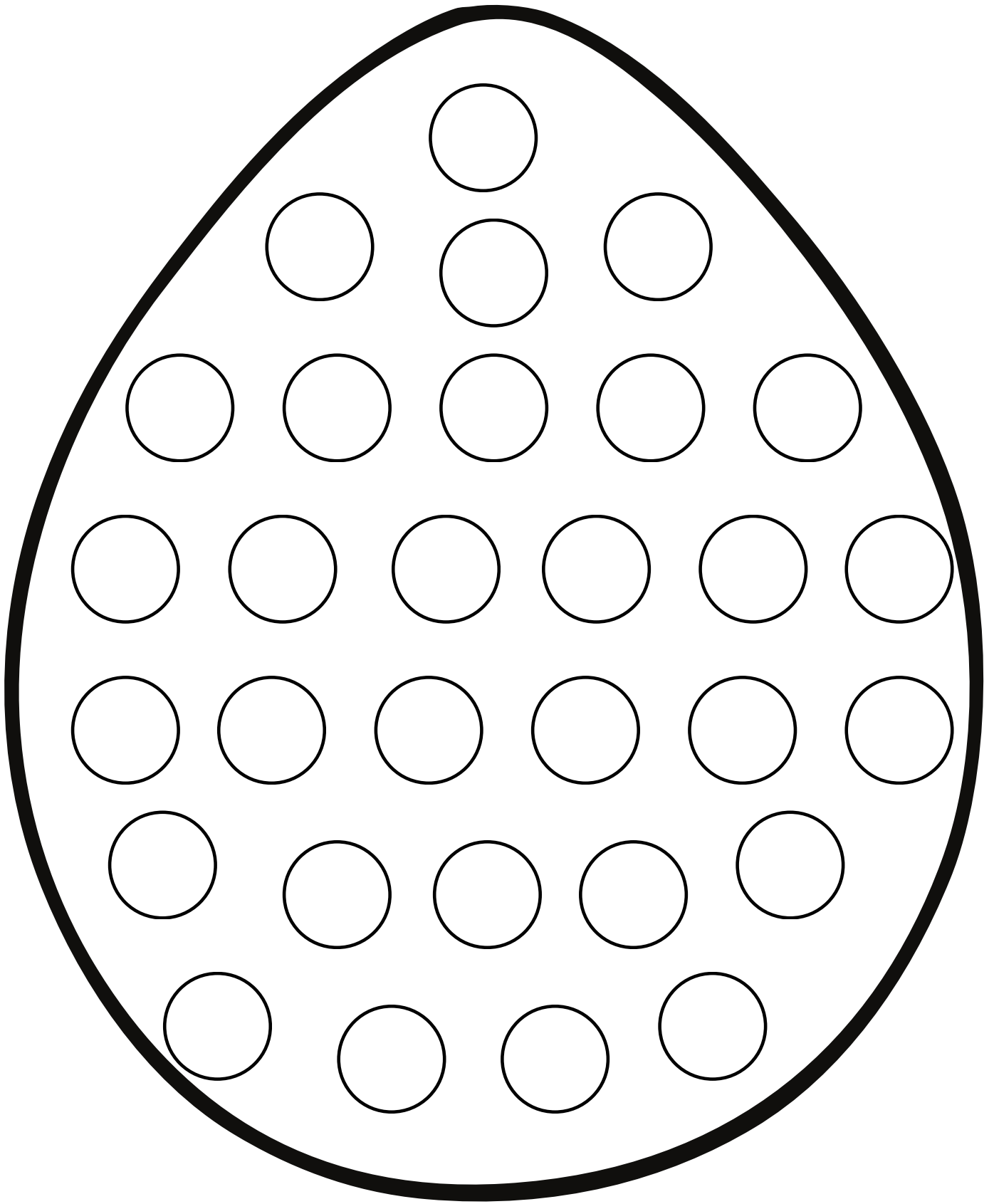

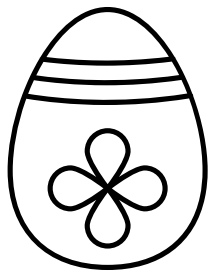
zaļš

oranžs

IZGRIEZ UN SALIEC VĀRDUS

